

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

Допущено до захисту

в. о. завідувач кафедри

Уханова І. О.

“ ____ ” _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини

за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини»

**НА ТЕМУ: «Імпортна діяльність торговельних посередників у
сфері громадського харчування України (на прикладі ТОВ «Одеса Блек
Пьорл Інтернешнл Інвестмент КО. ЛТД»)»**

Виконавець: студентка факультету

ЦЗВФ

6 курсу, 6 зф 13 групи

Мединська Яна Вікторівна

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н, доцент

Воронова Олена Вікторівна _____ /

/підпис/

Одеса 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІМПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПОСЕРЕДНИКІВ	8
1.1. Сутність та функції імпоротної діяльності торговельних посередників ...	8
1.2. Особливості імпоротної діяльності посередників в сфері громадського харчування.....	18
1.3. Методи оцінки імпоротної діяльності посередників в сфері громадського харчування.....	27
Висновок до розділу 1	36
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІМПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ОДЕСА БЛЕК ПЬОРЛ ІНТЕРНЕТІНЛ ІНВЕСТМЕНТ КО., ЛТД»	37
2.1. Загальна характеристика компанії ТОВ «Одеса Блек Пьорл ІнтернетІнл Інвестмент КО., ЛТД» як суб'єкта імпоротної діяльності.....	37
2.2. Аналіз чинників, що впливають на імпортну діяльність ТОВ «Одеса Блек Пьорл ІнтернетІнл Інвестмент КО., ЛТД».	57
Висновок до розділу 2.	71
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ІМПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ОДЕСА БЛЕК ПЬОРЛ ІНТЕРНЕТІНЛ ІНВЕСТМЕНТ КО., ЛТД».....	73
3.1. Рекомендації щодо зміни стратегії імпорту ТОВ «Одеса Блек Пьорл ІнтернетІнл Інвестмент КО., ЛТД» та співпраці з постачальниками	73
3.2. Впровадження стратегії зниження впливу зовнішніх чинників на організацію імпоротної діяльності ТОВ «Одеса Блек Пьорл ІнтернетІнл Інвестмент КО., ЛТД»	80
Висновок до розділу 3	93
Висновки.....	95
Список використаних джерел:.....	99

ВСТУП

Актуальність кваліфікаційної роботи. В умовах глобалізації економічних процесів роль імпортової діяльності в сфері громадського харчування України набуває нових вимірів та викликів. Зі зростанням міжнародної торгівлі та змінами в споживчих уподобаннях, торговельні посередники, такі як ТОВ «Одеса Блек Пьорл Інтернешнл Інвестмент КО., ЛТД», мають адаптувати свої імпортні стратегії для ефективної взаємодії на глобальному ринку. Це робить тему дослідження актуальною та значущою для розуміння та вдосконалення сучасних бізнес-процесів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Тема імпортової діяльності посередників у сфері громадського харчування є предметом багатьох наукових досліджень. Однак, існує потреба в більш детальному вивченні специфіки цієї діяльності в контексті українського ринку, особливо в світлі євроінтеграційних процесів.

Мета і задачі дослідження. Мета дослідження полягає в розробці та обґрунтування напрямів оптимізації імпортової діяльності торговельного посередника у сфері громадського харчування.

Задачі дослідження:

- дослідити теоретичні основи імпортової діяльності торговельних посередників
- визначити особливості імпортової діяльності торговельних посередників в сфері громадського харчування
- встановити методи оцінки імпортової діяльності посередників в сфері громадського харчування
- проаналізувати існуючі імпортні стратегії компанії «Одеса Блек Пьорл Інтернешнл Інвестмент КО., ЛТД»

- визначити чинників, що впливають на імпорتنу діяльність «Одеса Блек Пьорл Інтернешнл Інвестмент КО., ЛТД»
- розробити рекомендації щодо оптимізації імпоротної діяльності «Одеса Блек Пьорл Інтернешнл Інвестмент КО., ЛТД»

Об'єкт дослідження: є процес здійснення імпоротної діяльності торговельними посередниками.

Предмет дослідження: теоретичні засади та практичні рішення удосконалення імпоротної діяльності торговельних посередників.

Методи дослідження. Теоретичну та методологічну основу магістерської роботи складають загальнонаукові методи пізнання (аналіз і синтез, методи порівняльного аналізу і узагальнення даних, системний підхід). В роботі також використано SWOT-аналіз та графічні методи.

Інформаційна база дослідження: нормативно-правові акти України, монографічна та наукова література, Інтернет-джерела, офіційні дані та звітність ТОВ «Одеса Блек Пьорл Інтернешнл Інвестмент ко.,лtd.

Практичне значення результатів кваліфікаційної роботи полягає в тому, що викладені методичні розробки, підходи та рекомендації з питань удосконалення імпоротної діяльності отримали застосування в практиці роботи «Одеса Блек Пьорл Інтернешнл Інвестмент КО., ЛТД»

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра підготовлено 2 статті: 1.) ОСОБЛИВОСТІ ІМПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОСЕРЕДНИКІВ В СФЕРІ ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ // Збірник наукових праць кафедри міжнародних економічних відносин ОНЕУ «Світова економіка та міжнародні економічні відносини». № 4. 2024 (у друці). 2) CHARACTERISTICS OF IMPORT ACTIVITIES BY INTERMEDIARIES IN // Матеріали X міжнародної наукової конференції. Філадельфія. США. 14-15.12.2023 (у друці).

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (64 найменування). Загальний обсяг роботи становить 107 сторінок. Основний зміст викладено на 91 сторінці. Робота містить 18 рисунків та 20 таблиць.

Висновки

У першому розділі роботи було виявлено, що імпортна діяльність в контексті глобалізації визначається як ключовий елемент міжнародної торгівлі. Аналізуючи роль торговельних посередників, висвітлено, що вони виступають не лише як провідні учасники трансакцій, але й як ключові гравці, забезпечуючи взаємодію між різними ринками та сприяючи розвитку міжнародних економічних відносин.

Проведено узагальнення підходів до визначення імпоротної діяльності, встановлено, що в контексті сучасної глобалізації вона включає не лише проведення трансакцій, але й широкий спектр діяльностей, таких як логістика, маркетинг, управління ланцюгами постачання та переговори з іноземними постачальниками.

Також визначено, що імпорт має істотний вплив на глобальну економіку, розширюючи географічні горизонти торгівлі та сприяючи культурному обміну. Здатність імпоротної діяльності адаптуватися до змін у споживацьких уподобаннях та культурних трендах відзначена як важлива характеристика, що стимулює розширення пропозицій та інновацій у маркетингу та продажах.

Висновок першого розділу визначає, що імпортна діяльність торговельних посередників є вирішальною для глобальної торгівлі. Їх роль включає не лише трансакції, але й активну участь у формуванні економічних та культурних зв'язків міжнародного співтовариства. Враховуючи зміни у споживацьких та культурних уподобаннях, торговельні посередники здатні ефективно адаптуватися, забезпечуючи високу якість та безпеку імпортованих товарів і сприяючи стабільності міжнародних економічних відносин.

У другому розділі даної роботи було проведено глибокий аналіз імпоротної діяльності ТОВ "Одеса Блек Пьорл Інтернешнл Інвестмент КО.,

ЛТД". Перш за все, доведено, що імпортна діяльність компанії не обмежується лише введенням товарів на ринок, але також визначається активним реагуванням на різноманітні потреби споживачів.

Другий аспект вивчення включав узагальнення підходів до визначення стратегій імпорту. Дослідження показало, що компанія успішно поєднує інноваційний розвиток ринку з стратегією задоволення різних потреб споживачів, в чому виявляється її спрямованість на імпорт тапіоки та мочі (моті) з Тайваню, а також сучасного кухонного обладнання.

На завершення, третій аспект охопив чітке визначення ключових компетенцій компанії. Аналіз підтвердив, що ТОВ "Одеса Блек Пьорл" володіє компактним та ефективним колективом, що сприяє гнучкості та швидкій адаптації до ринкових вимог. Різнорічність відділів, від закупівель до маркетингу, дозволяє компанії забезпечувати повний цикл імпортової діяльності.

Зазначений аналіз дозволив зробити висновок, що ТОВ "Одеса Блек Пьорл Інтернешнл Інвестмент КО., ЛТД" представляє собою динамічно розвиваючеся підприємство з вираженою спрямованістю на інноваційний розвиток ринку та задоволення потреб споживачів. Здатність компанії ефективно працювати з широким спектром імпортованих товарів, включаючи тапіоку та кухонне обладнання, підтверджує її стратегію задоволення різних груп споживачів. Амбітні плани на майбутнє, висока фінансова стабільність та активна робота з ринком свідчать про потенціал компанії для лідерства в галузі імпорту. Її фокус на інноваціях, розширенні асортименту та поліпшенні обслуговування робить ТОВ "Одеса Блек Пьорл" однією з ключових учасниць українського ринку імпорту.

В третьому розділі роботи проведено аналіз та узагальнення підходів до визначення стратегій імпорту. Встановлено, що в умовах сучасного динамічного світу глобалізації та постійно змінюваних ринкових умов імпортерна діяльність відіграє ключову роль у розвитку та процвітанні компаній на міжнародній арені. Для компанії ТОВ "Одеса Блек Пьорл Інтернешнл Інвестмент КО., ЛТД" особливо важливим є ефективне та інноваційне управління імпортною стратегією, що стало не тільки важливим аспектом бізнесу, але й невід'ємною частиною її успіху на українському ринку.

Ураховуючи складність вибору імпоротної стратегії, базуючись на комбінації внутрішніх і зовнішніх факторів, компанія наразі активно використовує модель Прямого Імпорту. Ця стратегія дозволяє забезпечити безпосередні відносини з виробниками, мінімізувати витрати та мати більший контроль над ланцюгом постачання. Проте, враховуючи ризики, пов'язані з прямим імпортом, такі як високий рівень управлінського навантаження, високі ризики та великі початкові витрати, компанії варто розглянути альтернативні стратегії.

Оптимізація співпраці з постачальниками відіграє ключову роль у цьому процесі. Компанія повинна використовувати дані та аналітику для кращого розуміння потреб ринку та вимог споживачів, розвивати міцні та довгострокові відносини з постачальниками, впроваджувати контроль якості та стандартизацію продукції, оптимізувати логістику та зменшувати витрати.

У контексті геополітичної нестабільності в Україні та Тайвані компанії необхідно зосередитися на диверсифікації постачальників та ринків, розглядати можливість переїзду компанії або створення філій у стабільніших регіонах, використовувати хеджування валютних ризиків, розробляти плани на випадок надзвичайних ситуацій та будувати стратегічні партнерства з

місцевими компаніями. Це допоможе компанії не тільки вижити, але й розвиватися в складних умовах.

З огляду на волатильність ринку та курсу валюти під час війни, ТОВ "Одеса Блек Пьорл" повинна використовувати всі доступні інструменти для захисту від потенційних фінансових втрат. Використання хеджування валютних ризиків та участь у програмах державної підтримки можуть забезпечити необхідну стабільність та ефективність в управлінні фінансовими ризиками.

У підсумку, для ТОВ "Одеса Блек Пьорл Інтернешнл Інвестмент КО., ЛТД", удосконалення імпортової діяльності та оптимізація чинників, що впливають на організацію цієї діяльності, вимагають комплексного підходу. Це включає глибокий аналіз внутрішніх і зовнішніх умов, розробку гнучких стратегій, які можуть адаптуватися до мінливого середовища, та зосередження на партнерствах та інноваціях. Це дозволить компанії не тільки вижити в непростих умовах, але й забезпечити її стабільний розвиток та процвітання.

Список використаних джерел:

1. IMF/Glossary. URL: <https://www.imf.org/en/About/Glossary> (date of access: 18.09.2023).
2. Definition, pictures, pronunciation and usage notes. Oxford Advanced American Dictionary at OxfordLearnersDictionaries.com. Oxford Learner's Dictionaries. Find definitions, translations, and grammar explanations at Oxford Learner's Dictionaries. URL: https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/american_english/import_1#:~:text='/import/,handle/run/manage%20the%20economy (дата звернення: 18.09.2023).
3. Glossary. World Trade Organization: Global trade. URL: https://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/min96_e/glossary.htm (дата звернення: 18.09.2023).
4. Економічна теорія. URL: http://etet.org.ua/?page_id=189&year=2008&issueno=4&begin_page=78&mode=get_art&flang=uk (дата звернення: 7.10.2023).
5. Трифонова О. Д. Аналіз впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на зовнішньоекономічну діяльність України, шляхом дослідження експортно-імпортних операцій. *Ефективна економіка*. 2017. №6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5647> (дата звернення: 11.10.2023).
6. Снітківкер І.Г. Розвиток теорій міжнародної торгівлі в умовах еволюції моделей суспільно-економічних формацій. *Ефективна економіка*. 2011. №12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=858> (дата звернення: 18.10.2023).

7. Рокоча В.В., Одягайло Б.М., Терехов В.І., Філатов С.А. Посередницька діяльність на світових товарних ринках : навчальний посібник. Київ : ВНЗ Університет економіки та права «КРОК», 2020. 150 с. С 61-62
8. Савощенко А. С. Сутність та види торговельно-посередницької діяльності : навч. Посібник. К. : КНЕУ, 2004. URL: <https://buklib.net/books/24859/> (дата звернення: 18.10.2023).
9. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності : навчальний посібник. Дніпро : Університет митної справи та фінансів. 2021. 164 с. С 34-41
10. Гура О. Л. Підприємницька діяльність у сфері ресторанного господарства. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2017. Випуск 2-1 (08). С. 97-100.
11. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. Міжнародні організації. URL: <https://dpss.gov.ua/mizhnarodne-spivrobitnictv/mizhnarodni-organizaciyi> (дата звернення: 18.10.2023).
12. Про стандарт ISO 22000 – Систем Менеджмент. Систем Менеджмент – Консалтинг та Сертифікація. URL: <https://sm-mt.com.ua/services/standart-iso-22000/> (дата звернення: 18.10.2023).
13. Орел І. Тільки в Японії суши гуглять більше, ніж в Україні. Але до ресторанів за ними не ходять. Чому. *Forbes.ua*. Бізнес, мільярдери, новини, фінанси, інвестиції, компанії. URL: <https://forbes.ua/inside/ukraina-vtoraya-posle-yaponii-po-populyarnosti-sushi-no-sushi-barov-bolshe-ne-stanovitsya-v-chem-prichina-04022022-3528> (дата звернення: 18.10.2023).
14. Наумов М. С. Сутність та основні форми зовнішньоекономічної діяльності фірми» : тексти лекцій для студентів спеціальностей 051 – Економіка, 071 – Облік і оподаткування, 076 – Підприємництво, торгівля та

- біржова діяльність. Харків : Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова, 2018. 61 с.
15. Навч.-метод. посібник / Л.Л. Носач, В.О. Козуб, П.Л. Гринько, А.С. Дядін – Харків: Видавництво «Монограф», 2015. – 320 с. С 232-239.
 16. Журило В.В. Оцінка та аналіз показників споживчої лояльності у маркетинговій діяльності компанії [Evaluation and analysis of consumer loyalty indicators in the company's marketing activity]. Східна Європа: Економіка, Бізнес та Управління, (1)34, 87-87. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. 2022. DOI: <https://doi.org/10.32782/easterneurope.34-15>.
 17. Glynn F. 5 tips to improve supply chain efficiency 6 River System. 2019. URL: <https://6river.com/how-to-increase-supply-chain-efficiency/> (дата звернення: 16.11.2023).
 18. Аналіз конкурентного середовища хлібопекарської промисловості України. В В Ліщинська. *Ефективна економіка*. 2018. №4 URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6265> (дата звернення: 18.11.2023).
 19. Слейко І., Данилюк Х. (2012). Вплив культури на формування бізнес-стратегії у процесі інтернаціоналізації компаній. *Вісник Львівського університету*. Серія міжнародні відносини, 30, 288–288.
 20. Єршова Н. Ю. Аналіз ризиків ліквідності підприємств сфери готельно-ресторанного бізнесу. Результати наукових конференцій Навчально-наукового інституту економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу НТУ "ХПІ" за 2020 рік : в 2 т. Т. 1. 2-4 грудня 2020 р. Харків. 2020. С. 132-135.

21. TrendEconomy. URL: https://trendeconomy.ru/data/commodity_h2/1903 (дата звернення: 26.11.2023).
22. LibreTexts. 20.4: Системи збору даних. LibreTexts - Ukrayinska. URL: <https://ukrayinska.libretexts.org> (дата звернення: 26.11.2023).
23. Пшик-Ковальська О. О., Передало Х. С. Чинники впливу на планування зовнішньоекономічної діяльності. Науковий вісник НЛТУ України. 2012. №8. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/chinniki-vplivu-na-planuvannya-zovnishnoekonomichnoyi-diyalnosti> (дата звернення: 26.11.2023).
24. Вагнер І. Особливості стратегічного аналізу зовнішнього середовища підприємства. Університет банківської справи НБУ.
25. Лопатовський В.Г. Аналіз зовнішнього середовища підприємства : характерні риси та перспективи проведення. Хмельницький національний університет, Вісник, випуск 2, ст.179-184.
26. Ставицький А. В. Вплив сучасних геополітичних викликів на економічну безпеку держави. *Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка*. Серія: Економіка. 2018. №4 (199). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/vpliv-suchasnih-geopolitichnih-viklikiv-na-ekonomichnu-bezpeku-derzhavi> (дата звернення: 26.11.2023).
27. Вплив війни на зовнішню торгівлю України (за підсумками першого півріччя 2022 р.). Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/vplyv-viyny-na-zovnishnyu-torhivlyu-ukrayiny-za-pidsumkamy> (дата звернення: 26.11.2023).
28. Dolgova L., Ivanenko V. Зовнішньоекономічна діяльність підприємницьких структур в Україні : проблеми та перспективи розвитку *Traektoriâ Nauki = Path of Science*. 2021. №10. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/zovnishnoekonomichna-diyalnist->

- pidpriemnitskih-struktur-v-ukrayini-problemi-ta-perspektivi-rozvitku (дата обращения: 26.11.2023).
29. Вплив валютних коливань на вартість міжнародних перевезень. UTEC Logistics. UTEC Logistics. URL: <https://utec.ua/blog/vpliv-valyutnih-kolivan-na-vartist-mizhnarodnih-perevezen> (дата звернення: 26.11.2023).
30. Пеленський Р.О. Специфіка логістики при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) підприємствами України. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького*. 2012. №2-4 (52). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/spetsifika-logistiki-pri-zdiysnenni-zovnishnoekonomichnoyi-diyalnosti-zed-pidpriemstvami-ukrayini> (дата обращения: 26.11.2023).
31. Як працює логістика транспортних перевезень. UTEC Logistics. UTEC Logistics. URL: <https://utec.ua/blog/yak-pratsyuje-logistika-transportnih-perevezen> (дата звернення: 26.11.2023).
32. Ястремська О.М., Письмак В.О. Особливості ухвалення рішень про закупівлю та вибір постачальника в процесі інноваційної діяльності. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2012. №2. С.131-138.
33. Згурська О. М. Диверсифікація як метод підвищення економічної ефективності підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 13
34. Бєлова Т. Г., Войтович Н. Ю. Сучасні тренди у маркетинговому середовищі підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Випуск 23, частина 1.
35. Ралле Н. В. Вплив економічних циклів на формування засад когнітивного управління розвитком національного господарства. *Ефективна економіка*. 2015. № 2,

36. Патраманська Л. Ю. Електронна комерція: переваги та недоліки. *Ефективна економіка*. 2015. № 11
37. Гук О., Сомова Є. Вітчизняний бізнес в умовах війни. III Міжнародна науково-практична конференція "Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи", Секція менеджменту. 2022.
38. «Зовнішньоекономічна діяльність підприємств : навч. посіб. / уклад.: А. Р. Дунська, Г. П. Жалдак. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. 95 с. С 56-58
39. Зборовська Ю.Л. Формування стратегії зовнішньоекономічної діяльності підприємств АПК України в контексті глобалізації. Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва. Сер. : Економічні науки. 2014. № 5. С. 108–116.
40. Види та умови реалізації стратегії зовнішнього розвитку підприємства. URL: <https://buklib.net/books/36620/> (дата звернення: 26.11.2023).
41. Stoian m., Rialp A., Rialp J. International marketing strategy and export performance in Spanish SmEs: a contingency approach. *International Journal of Entrepreneurship and Small Business*. 2012. Vol. 15 (2). p. 213–236.
42. Шкурупій О. В., Гончаренко В. В., Артеменко І. А.. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навч. посіб. Київ : центр учб. літ., 2012. 248 с.
43. Raff, Horst; Schmitt, Nicolas. Imports and the structure of retail markets, Economics Working Paper, No. 2011-05, Kiel University, Department of Economics, Kiel
44. Malyarets L., Grynko P. Analytical Support for Analysis of Efficiency of an Enterprise's Export-Import Activity. *The Problems of Economy*. 2019. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-1-208-216>

45. Boguslavkiy Y. I. Diversification : the synergetic effect or the multiplier of complementary? *Науковий журнал «Економіка розвитку»*. Х. : ХНЕУ, 2012. №2 (62). С. 50–57.
46. Ernst & Young United Nations Global Compact. The State of Sustainable Supply Chains: Building Responsible and Resilient Supply Chains. 2016. 48 p. URL: https://d306pr3pise04h.cloudfront.net/docs/issues_doc/supply_chain/state-of-sustainable-supply-chains.pdf (date of access: 27.11.2023).
47. Білоусько Т. Ю. Зовнішній моніторинг організацій в конкурентному середовищі. *Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва*. Сер. : Економічні науки. 2013. № 7. С. 55 – 64.
48. Leonidou L., Palihawadana D. Effective Small and Medium-Sized Enterprise Import Strategy: Its Drivers, Moderators, and Outcomes. *Journal of International Marketing*. 2022. 30 (1). pp. 18-39.
49. Effective Tips for Improving Import Export Business. B2B Export Import Academy. URL: <https://b2bexportimportacademy.com/blog/effective-tips-for-improving-import-export-business/> (дата звернення: 27.11.2023).
50. Guide for import of goods : Access2Markets. Trade - European Commission. URL: <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/guide-import-goods> (дата звернення: 27.11.2023).
51. Direct Import and Indirect Import. Import Guide. URL: <https://textilesindepth-importers.blogspot.com/2010/12/direct-import-and-indirect-import.html> (дата звернення: 27.11.2023).
52. Gibbons S. 7 Ways To Improve Your Supplier Relationships. Forbes. URL: <https://www.forbes.com/sites/serenitygibbons/2020/09/15/7-ways-to-improve-your-supplier-relationships/> (дата звернення: 27.11.2023).

53. Supplier relationship strategies: 7 ways to strengthen vendor relationships and why it matters. URL: <https://inventoro.com/7-supplier-relationship-strategies/> (дата звернення: 27.11.2023).
54. Supplier Diversity: Definition, Benefits & Important Resources. J.P. Morgan Germany. URL: <https://www.jpmorgan.com/insights/corporate-responsibility/diversity-equity-and-inclusion/supplier-diversity-definition-benefits-and-important-resources#:~:text=Supplier%20diversity%20is%20a%20business,supply%20chain%20and%20business%20practices.> (дата звернення: 27.11.2023).
55. Як український бізнес виживає під час війни. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/03/6/697711/> (дата звернення: 27.11.2023).
56. Бізнес під час війни: яку підтримку запропонувала влада і як виживає бізнес. BBC News Україна. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-60757453> (дата звернення: 27.11.2023).
57. Чи вб'є економіку України блекаут і як бізнес виживає без світла. BBC News Україна. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-64082615> (дата звернення: 27.11.2023).
58. У Мінфіні розповіли, що відбувається з кредитуванням бізнесу під час війни. Новини України - останні новини України сьогодні - УНІАН. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/u-minfini-rozpovili-shcho-vidbuvayetsya-z-kredituvannyam-biznesu-pid-chas-viyni-12007818.html> (дата звернення: 27.11.2023).
59. Unbreakable Defenses: Lessons from Ukraine on Building Business Resilience During Wartime. Deloitte. URL: <https://www2.deloitte.com/ce/en/pages/risk/articles/lessons-from-ukraine-on->

- building-business-resilience-during-wartime.html (дата звернення: 27.11.2023).
60. Overcoming the many challenges of entrepreneurship in wartime. UNDP. URL: <https://www.undp.org/ukraine/press-releases/overcoming-many-challenges-entrepreneurship-wartime> (дата звернення: 27.11.2023).
61. How Do Ukrainian Businesses Work During The War?. Serpstat – Growth Hacking Tool for SEO, PPC and Content Marketing. URL: <https://serpstat.com/blog/how-do-ukrainian-businesses-work-during-the-war/> (дата звернення: 27.11.2023).
62. Skorobogatov, M.M. and Kucerubova, O.I. Diversification as a way to improve the efficiency of enterprise in modern conditions. *Ekonomichnyj visnyk Donbasu*. 2011. vol. 3 (25), pp.18—21.
63. Фінансовий ринок України під час війни: реалії функціонування. Н. Кравчук. Світ фінансів. Світ фінансів. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1564> (дата звернення: 27.11.2023).
64. Аналіз цін на енергоносії у травні 2022 року та прогнози. *Журнал головного енергетика*. URL: <https://jge.techmedia.com.ua/zhurnal-holovnoho-enerhetyka-2022-6/analiz-tsin-na-enerhonosiyi-u-travni-2022-roku-ta-prohnozy> (дата звернення: 27.11.2023).